

3/2007

Tervetuloa tulevaisuus-
seminaariin 1.11.2007!Näkymä puun saatavuus-
ongelmaa pidemmälle
tulevaisuuteenPaljon monipuolistami-
sen keinojaTutkimuksen ja koulutuk-
sen rooli kehityksessä

Suunnaksi metsien ja puun käytön monipuolistaminen

Kansallisessa metsäohjelmassa ja metsäalan innovaatiotoiminnassa tulisi korostaa metsien monipuolistusten arvoketjujen kehittämistä ja rakentaa keinoja niiden edistämiseksi. Tavoitte monipuolistaa metsien ja puun käytön arvoketjuja voi yhdistää erilaiset näkemykset metsäsektorin kehittämisen painotuksista tulevaisuudessa.

Tervetuloa tulevaisuusseminaariin 1.11.2007!

Marraskuun ensimmäisenä päivänä järjestetään Metsäala tulevaisuudessa -seminaari Helsingissä. Seminaarissa keskustellaan Metsäalan tulevaisuusfoorumin toisen vaiheen tulosten ja johtopäätösten sekä kutsuttujen alustusten herättelemänä siitä, kuinka metsien käytön politiikkaa ja metsäalan innovaatiotoimintaa voidaan kehittää.

Seminaari on erittäin ajankohtainen. Kansallisen metsäohjelman valmistelu on loppusuoralla ja kansallisen innovaatiojärjestelmä lippulaiva, Metsäklusteri Oy, on juuri aloittanut toimintansa. Molemmat tulevat olemaan keskeisiä toimia varauduttaessa metsäsektorin rakenteellisiin muutoksiin.

Näkymä puun saatavuusongelmaa pidemmälle tulevaisuuteen

Metsäalan tulevaisuusfoorumin keräämien asiantuntija-aineistojen perusteella voidaan päätellä, että paino- ja kirjoituspaperipainotteisen metsäteollisuuden ongelmia ei voida enää selittää teollisuudenalalle tyypillisillä nousu- ja laskusuhdanteilla. Pitkällä aikavälillä metsäteollisuuden nykyinen tuotantorakenne ei takaa metsäsektorille samanlaista menestyksen varmuutta ja jatkuvuutta, kuin mihin olemme tottuneet. Metsäsektorin kannattaa jo nyt varautua tulevaan rakennemuutokseen kehittämällä uusia puuperäisiä biomateriaaleja ja puutuotteita, sekä monipuolistamalla metsien ja puun käytön arvoketjuja.

Kansallisen metsäohjelman 2015 luonnoksessa tärkeä tavoite on puun saatavuuden turvaaminen sitä jalostavalle teollisuudelle. Myös riittävän työvoiman varmistaminen puun ja metsäenergian hankintaan nähdään keskeiseksi metsäsektorin kokonaistuotannon ylläpitämiselle.

Yksipuolinen keskittyminen näihin sinänsä tärkeisiin metsäsektorin lähiajan ongelmiin pitää sisällään riskin, että metsäpolitiikka ei riittävällä tavalla tue pitkän aikavälin kehitystä. Pitkällä aikavälillä on välttämätöntä monipuolistaa metsien ja puuvarojen hyödyntämistä sekä kehittää uusia metsien ja puun käytön arvoketjuja.

Jos metsiin ja puuvaroihin liittyvän elinkeinotoiminnan monipuolistaminen asetettaisiin Kansallinen metsäohjelman 2015 läpileikkaavaksi pitkän aikavälin tavoitteeksi, muodostuisi ohjelmasta ohjenuora varauduttaessa metsäsektorin rakennemuutokseen Suomessa. Samalla elinkeinon monipuolinen kehittäminen voisi toimia yhdistävänä tekijänä erilaisille näkemyksille metsäsektorin kehittämisen painotuksista.

Paljon monipuolistamisen keinoja

Uusia puun ja metsien arvoketjuja on luotavissa muun muassa pakkaamisessa, informaationhallinnassa, puutuoteteollisuudessa, kemiallisessa biojalostamisessa, lämmön ja sähkön tuotannossa, luontopalveluissa, matkailussa, hyvinvointi- ja terveystuotteissa, osaamisessa, hiilen sidonnassa sekä maiseman- ja luonnonsuojelussa. Näiden arvoketjujen synnyttämiseen on monia keinoja.

Metsäklusteri Oy on yksi keino monipuolistaa ja uudistaa metsäklusterissa mukana olevan teollisuuden tuotantoa. Metsäklusteri Oy:n koordinoimalla tutkimus- ja tuotekehitystyöllä voidaan muun muassa kehittää puubiomassasta ja puukuiduista uusia tuotteita tai olemassa oleville tuotteille uusia sovelluksia.

Myös puutuoteteollisuudessa on mahdollista kehittää esimerkiksi uusia komposiittituotteita tai rakentamisen järjestelmäratkaisuja, jotka lisäävät puun käyttöä rakentamisen kohteissa. Puun mekaanisen jalostamisen ja energiantuo-

Kuva 1. Metsäalan tulevaisuusfoorumin selvityksessä arvioidut elinkeinomahdollisuudet metsän ja puun käytön eri arvoketjuissa. Tulevaisuuden lupaavimmat arvoketjut on merkitty +:lla, ja ne arvoketjut, joissa metsien tai puun käytöllä ei ole yhtä hyvät menestymisen -:lla. (Peltola 2007)

tannon yhdistelmät voivat tuottaa uusia tuotantoratkaisuja pienille ja keskisuurille yrityksille. Laadukkaan raaka-aineen saataavuutta puutuoteteollisuuden pk-yrityksille on mahdollista lisätä puukauppapalveluita kehittämällä.

Metsäkeskusten, metsänhoitoyhdistysten tai palveluyritysten tuottamat ja yritysten tietotarpeita tyydyttävät osaamispalvelut tukevat metsien ja puun käytön monipuolistamista. Metsätalouden palveluyrittäjyyden kehittäminen voi jo yksistään lisätä metsiä ja puuta uudella tavalla käyttävien yritysten määrää. Näin erityisesti, jos palveluyritykset pystyvät tukemaan asiakkaidensa liiketoiminnassa kehittymistä paremmin kuin julkiset palveluntuottajat.

Joustavat ja asiakassuuntautuneet palveluyritykset voivatkin olla perusedellytys metsien ja puun arvoketjujen monipuolistamiseksi. Tärkeää on, että palvelun tarvitsija (yritys, metsänomistaja) saa tarvitsemaansa palvelua, ei se kuka palvelun tuottaa.

Uusien elinkeinomahdollisuuksien hyödyntäminen ei tapahdu ristiriidattomasti. Kun puun ja metsien hyödyntäjiä tulee useampia, perinteiset puunkäyttömuodot

joutuvat kilpailemaan raaka-aineesta, tutkimusresursseista ja kehittämisspanostuksista muun liiketoiminnan kanssa.

Tutkimuksen ja koulutuksen rooli kehityksessä

Monipuolisemman metsien ja puun käytön kehittämiseen tarvitaan asiantuntijoita, joilla on nykyistä enemmän tietoa ja osaamista metsäalan uusista elinkeinomahdollisuuksista. Tämän vuoksi esimerkiksi yliopisto-opetuksen korostetusti nykytarpeista lähtevää ja kapea-alaista perusmetsäsektoriin suuntautumista olisi laajennettava.

Tutkimuksen ja opetuksen kykyä tukea metsien ja puun käytön arvoketjujen laaja-alaistumista rajoittaisi erityisesti se, että tutkimushankkeiden ja yliopistojen koulutusohjelmien sisällöt rakentuisivat jatkossakin korostetusti metsäsektorin valtavirran näkemysten perusteella. Tilanne olisi yhdellä tapaa paradoksaalinen: tutkimus ja koulutus säilyisivät silloin pikemminkin kehityksen suunnan säilyttäjinä kuin sen muuttajina, vaikka juuri tutkimus ja yliopisto-opetus ovat kautta historian olleet yhteiskunnan ja elinkeinon uudistajia.

Seminaareja:

Metsäalan tulevaisuudessa -seminaari 1.11.2007
www.metsafoorumi.fi/seminaari.htm

Metsäsektorin koulutuksen kehittäminen Suomesa -seminaari 2.11.2007
www.metsateollisuus.fi/JuuriNyt/Ajankohtaista/

Palauteseminaari Kansallisen metsäohjelman 2015 luonnoksesta 8.11.2007

Julkaisuja:

Peltola, Taru. 2007. Metsäalan arvoketjujen elinkeinomahdollisuudet. www.metsafoorumi.fi/dokumentit/arvoketjut.pdf

TOPI - tulevaisuudentutkimuksen oppimateriaali <http://www.tukkk.fi/tutu/topi/>

Metsäalan tulevaisuusfoorumin uutiskirje

Julkaisija:
 Metsäalan tulevaisuusfoorumi
 Joensuun yliopisto
 PL 111
 80101 Joensuu

Toimittaja: Saija Miina
saija.miina@joensuu.fi

Metsäalan tulevaisuusfoorumi Internetissä:
<http://www.metsafoorumi.fi>

Metsäalan tulevaisuusfoorumin uutiskirje kertoo foorumin tuoreimmista tapahtumista ja tuloksista. Uutiskirje löytyy Internetistä sivulta <http://www.metsafoorumi.fi/uutisia.htm>. Voit saada tiedon uutiskirjeen ilmestymisestä sähköpostilla ilmoittautumalla jakelulistalle: saija.miina@joensuu.fi